

За Вашата библиотека
For Your Library

Рубриката „За Вашата библиотека“ има за цел да ви запознае с някои от най-новите и атрактивни заглавия в историческата литература. Тук ще намерите не само любопитни факти и ценни препоръки, но и описани лични впечатления, които може да са ви от полза при избора на книга за Вашата библиотека.

СЕРГЕЙ ИГНАТОВ „МОРФОЛОГИЯ НА КЛАСИЧЕСКИЯ ЕГИПЕТ“

Проф. Сергей Игнатов е основател на българската школа по египтология и преподавател в Нов български университет. Завършил е египтология в Университета в Санкт Петербург, където получава и докторската си степен. Специализирал е в Оксфорд. Доктор на историческите науки.

Някои от по-значимите му публикации в областта на египтологията са:

Some Notes on the Story of the Shipwrecked Sailor (Journal of Egyptian Archeology, 1994).

The Body of God (Sofia, 1999).

Египет на фараоните (София, 1998; 2004).

Word and Image in Ancient Egypt (Journal of Egyptological Studies, 2004).

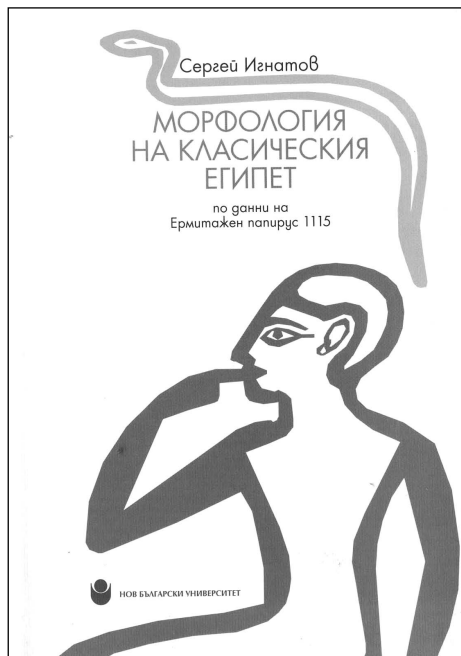
Папирусът не расте на скала (София, 2004).

The Name of the Serpent in the Ancient Egyptian Story of the Shipwrecked Sailor (Göttinger Miszellen, 2005).

The Red Line in the Ancient Egyptian Story of the Shipwrecked Sailor (Journal of Egyptological Studies, 2005).

Мъдростта на древните египтяни (София, 2006; 2009).

Монографията „Морфология на Класическия Египет“ е първата подробна публикация на Ермитажен папирус 1115, съдържащ древноегипетската „Приказка за коработрушенец“. Папирусът е представен дума по дума, ред по ред, с цялостна изворова база, подробен лексико-граматичен, исторически и културологичен коментар и в диалог с текстове от епохата на Класическия Египет.

„Приказка за корабкрушенеца“ е езотерично съчинение, описващо срещата на човек с божество на предела на обитаемия свят, и представлява своеобразен конспект на основните идеи в картината на света на египтяните от Класическата епоха. Екстремните условия позволяват „образът на Египет“ да бъде прецизиран, да бъде видян и изучен такъв, какъвто е бил в съзнанието и в сърцата на древните жители на Долината: Египет е небе върху земята, средоточие на сътворения свят и двери към вечността, място, където божественото битие се разгръща в пълнота.

Двойна преграда отделя съвременния изследовател от писмените паметници на Древен Египет: символите, посредством които тези паметници са изразени, т.е. думите; и символите на тези символи, т.е. писмените фиксации на думите.

Думите са преграда, защото са думи на египетски език, те са символи, приспособени за изразяването на същини в съзнанието на човек от далечна за нас епоха. Това съзнание е различно от нашето. Значенията на думите в египетския език в по-голяма или в по-малка степен никога не съвпадат със значенията на съответните думи в съвременния език. Не съвпадат предимно там, където е най-трудно да бъде забелязано несъвпадението – в най-простите думи, които имат отношение към духовния свят, например „душа“, „истина“, „добро“, „зло“, „бог“ и др. Парадоксът е, че дори този, който чете древноегипетски текст в оригинал, всъщност го чете в превод. Египтологът неизбежно влага в някаква степен в думите на египетския език привичните за самия него значения и по този начин като че ли превежда египетските думи на съвременен език. От друга страна, този, който чете древен паметник в превод, всъщност чете превод на превода (срв. Стеблин-Каменски 1984: 14).

Втората преграда са писмените фиксации на думите, защото у египтолога естествено възниква представата, че целта на изследването са самите отражения, т.е. ръкописите, материалните паметници, съдържащи древните текстове, а не вътрешното послание, духовният свят, закодиран в тези текстове (Ibid.).

Съществува и трета опасност, дължаща се на пренебрегването на елементарния закон, управляващ историята на всички езици, а именно, че думите като правило се появяват не по-рано от съответстващите им понятия. Поради

това отсъствието на езиков израз на едно или друго понятие изключва възможността да се докаже съществуването на това понятие в съзнанието. Монографията е построена на този принцип – това, което не съществува в египетския език, не съществува и в света на древните египтяни.

Целта е да бъдат изследвани морфологията, структурата, отделните градивни единици на Класическия Египет, но не разпокъсани, а подчинени на единен закон. Както различните думи, понятия и изразни средства се обезсмислят, ако не се подчиняват на съответните закони на даден език, по същия начин разписаните факти, подредени в картотеките, но извадени от средата си, губят съществена част от своята информираност.

Като правило научният подход се осъществява, първо, като се събират разнообразни текстове, които се разписват и картотекират, и второ – като се търсят историческите корени на дадено явление. В резултат вътрешното съдържание се губи завинаги. Нека си представим, че сме разписали на фишове целия Стар завет, след което по тази картотека се опитахме да получим представа за юдейската история. Ще се опитам да избегна такъв подход, доколкото е възможно. По тази причина монографията е организирана около един текст, поставен в диалог с достъпните текстове на епохата.

Първа глава е посветена на света на Класическия Египет. В египтологията под Класически Египет се разбира Средното Царство, в частност XII династия. В моето разбиране обаче Класическият Египет включва почти цялото III хил. пр.р.Хр., т.е. Старото царство, прехода към Средното царство и самото Средно царство. Причината за това разбиране се корени в политиката на царете от Средното царство, които обявяват ера на Възраждане и реставрация на всичко староегипетско (Franke 1994, 1995).

Старото царство, Първият преходен период и Средното царство са представени изключително добре с подробна библиография (вж. Перепёлкин 1988а: 326–420; 599–602; ОНАЕ: 89–183, 456–461). Още не е написана отделна история на Старото царство, докато Средното царство е предмет на специализирани изследвания (Grajetzki, 2006).

Втората глава, която е основният корпус на труда, представлява извороведско изследване на Ермитажен папирус 1115, съдържащ текст, който представя срещата и разговора на египтянин с божество. Текстът е разгледан в диалог с текстовете на епохата, т.е. следван е принципът, че за да разбереш един древен текст, трябва да изучиш всички останали, които са достъпни. Уникалността на представения папирус се състои във факта, че той съдържа най-древното съобщение за молитва и за жертвоприношение, извършени без посредничеството на жреци, и най-древния разказ, описващ среща на човек с божество, без човекът да е напуснал тялото си. За разлика от другите религиозни текстове, споменаващи подобни срещи в процеса на трансформацията в отвъдното, в Ермитажен папирус 1115 египтянинът пресича югоизточната граница на оби-

таемия свят и попада във владенията на божество. Традиционно произведението се разглежда като най-древния образец на приключенската литература, но внимателният анализ показва, че това е езотеричен текст, който описва механизми за преминаване през Световите, разкрива природата на божеството и неговия свят и наставлява в качеството на поучение как да постъпват човешките същества в такива изключителни ситуации. И най-важното, папирусът разкрива образа на Египет, какъвто е в очите на египтянина и на божеството. Именно на това е посветено настоящото изследване, което всъщност е и първата подробна публикация на Ермитажен папирус 1115. Снимки на папируса с йероглифна транскрипция публикува преди около столетие Владимир С. Голенищев (Golenischeff, 1913). Опит за филологически коментар съдържа монографията на Х. Гьодике (Goedicke, 1974). Огромна е библиографията по различните проблеми (Simpson, LÄ V: 619–22; Kurth, 1987; Baines, 1990: 55–72; Ignatov, 1994).

Монографията „Морфология на Класическия Египет“ е първото по рода си издание на текста, представен дума по дума, ред по ред, с цялостна изворова база и в диалог с текстовете на Класическия Египет. Въз основа на обемен извороведски корпус монографията представя образа на Египет в динамика и такъв, какъвто го описват представителите на египетската цивилизация. Личната ми намеса с коментар и мнение е само при необходимост.

Страхът, който внушават хората,
няма сила! Всичко се случва по
волята на бога.

Птаххотеп, 115-116